

Ötven sor

Nemrégiben több vetélkedő zsűrijében tevékenkedtem. Szomorú tapasztalataim is vannak. Mert esőtálmam a fiatalok fölkészültségét, elismerésre készített tudásuk, ám zavart, hogy nem tudnak játszani, képtelenek feloldódni, de legfőképpen az fájt, hogy elfelejtették:

veszíteni tudni kell!

Amikor valami nem sikerült, sorba érkezett az óvás, kezdetét vette a magyarázkodás, a szerencsenmosdatás. Mert az elképzelhetetlen, hogy a másik ügyesebb, talpraesettebb, okosabb, felkészültebb. Győzni csak nekem (nekünk) szabad! Első csak én (mi) lehetek! Mintha ezek a középiskolások születésük óta nyerők lennének. Lehet, hogy kicsi korukban szüleik mindig úgy játszották a Fekete Pétert, hogy kegyes családjaik folytán csak ők lehettek a győztesek, átfordították a dobókockát, hátrább húzták egy óvatlan pillanatban a babukat a társasjátékon, vezért áldoztak a sikerélmény érdekében. De hát azóta tiz esztendő az iskolában is eltelt. Ahol a jobb képességű társakkal nyilván kivételeztek, ahol a tanárok csak akkor érdemelték jó szót, ha ötösökkel és dicsérettel rukkoltak ki, ha minél gyakrabban igazolták, a jók között is ők a legjobbak. Kétes értékű győzelmek!

Lehet abban valami, hogy a történelem viharában oly sokszor vesztes nép vágyaiban Hány Jánosokként tünteti ki magát a győztesek babérokoszorújával, s egy idő után ez a vágy győztestudattá válik, és meghatározó jellemző tulajdonságá válik. S akkor egy vesztes futballmeccset követően, gyászba öltözik az ország, s kezdődnek a sírások, magyarázkodások, öngazolások, kozmetikázó műtétek. De hát miért kell nekünk mindig és mindenütt a dobogó legfelső fokán állnunk? Hiszen az emelvénynék több foka is van, s nemcsak ismert és szívesen idézett, de igaz is a sportból kölcsönzött mondás: Nem a győzelem, a részvétel a fontos! Persze, nem mindegy, milyen pályán, milyen versenytársakkal, milyen felkészülést követően és erőfeszítések közepette.

Elgondolkodtam a középiskolások és fiatal szakemberek esetén. Nemes vetélkedésben vettek részt, hosszú hetek-hónapok felkészülése és a selejtezők sikerei előzték meg a döntőket. Tehát aki odakerült, nemcsak önmagát gyarapította, ismeretét bővítette, de sikereket is aratott, eredményeket is elkönnyelhetett. S mégis dühödten óvott, sértetlen gyanúsítgatott, foggal-körömmel igyekezett védeni igazát, menteni, gyarapítani pontjait — a másik, az ügyesebb, okosabb ellenében. Miért szégyen a második, harmadik, hatodik hely?

De hát akkor mi lesz velünk, ha demokratizálódási folyamatunk oly régen áhított, mostanra megérett új, értékre-érdemre építő lehetőségeinket gyakorolni kell? Ha a határozott időre megbízott igazgató a következő ciklusban kénytelen lesz visszalépni a dobogó alacsonyabb fokára? A többes jelölés második és harmadik „helyezettje” sértett és megbélyegzett emberként él majd közöttünk? A versenytárgyaláson lemaradt üzemvezetői ahelyett, hogy újabb lépéseken törnének a fejüket, óvnak és magyarázkodnak? Az epizodistát nem illet a taps? Ha megint kikap a csapat, húzzuk fel a gyászlobogókat? Akit nem vesznek fel az egyetemre, ássa el magát?

Valamennyien vesztesek lennénk, akik nem állunk a dobogó tetején? Nem hiszem. Csak akik ott állnak, azok a győztesek! Akik nélkülünk szétszórhatnák a babérokoszorújuk leveleit.

TANDI LAJOS

Az idén

Állattenyésztés

A hazai állattenyésztésben nincsenek „könnyű” évek, az állomány nemzetközi mértékkel mérve is tekintélyes nagyságú, a hazamok szintén figyelemreméltóak; ily módon a magas termelési szintnek a megőrzése sem könnyű feladat. 1984-ben a terv nem is irányoz elő látványos fejlesztést, ám a két évvel ezelőtti eredmény — amikor is kedvező időjárás segítette a takarmánytermelést, és az állati termékek értékesítése sem okozott különösebb gondot — túl szárnyalása, még ha egyetlen százalékkal is, alaposan próbára teszi majd az állattenyésztők szakértelmét a nagyüzemben és a kistermelés vonalán egyaránt. Márcsak azért is, mert a takarmánykészletek beosztóan kell bänniuk, tekintetbe kell venniük a külpiazi értékesítés hullámzását, espedig éppen egy korábban igen eredményes ágazatban, a baromfi- és sertés-tenyésztésben. Bravó szakmai munkának ígérkezik a páratlanul nagy sertésállomány stabilizálása, illetve minőségi fejlesztése is. Mindezekkel a követelményekkel és adottságokkal számol a tervelőirányzat. 1984. január 1-től az árak és az egyéb szabályozók a szarvasmarhatartásban javították a jóvelmezőséget. A vágóállatokat, állati termékeket feldolgozó iparok termelése szintén kis mértékben — mindössze egy százalékkal — nő, ám úgy, hogy a baromfiiparban, ahol az értékesítési lehetőségek nem túlságosan biztatóak, az átlagosnál jobban, 4-5 százalékkal visszafogják a termelést.

Az állattenyésztés idej eloirányzatai lehetővé teszik a lakosság megfelelő színvonalú ellátását az állati termékekből.

Külföldön a szegedi Opera

Ma indulnak, februárban érkeznek

Lassan megszokottá válik, hogy naptári év elején útra kel a szegedi operatársulat. A müncheni Landgraf impresszárió cég 1981-ben kötötte az első szerződést velük, akkor A trubadúrt tanulták meg olaszul, s vitték körbe Nyugat-Németország és Hollandia különböző vidékein, hármas szereposztásban, sok-sok utazással, gyakorta naponta előadásokat tartva. A turné sikere hozta meg az újabb ajánlatokat, előbb Verdi *Johannájára*, majd tavalgy Rossini *Vigoperájára*, A sevillai borbélyra — természetesen mindahányszor olasz nyelven, miként a legfrissebb gördülő darabokat, Mascagni *Parasztbecsületét*, és Leoncavallo *Bajazzokkját* is eredeti nyelven vizik, ezért tervezték eleve így az idei helyi szezon premier-naptárát, s mutatták be október végén a verista irodalom e két remekét a Zenés Színházban.

Most ezeket az előadásokat láthatják Ausztria, Nyugat-Németország, és Hollandia kisebb-nagyobb helyein az érdeklődők. Ma, vasárnap, 130-an kelnek útra a Landgraf cég autóbusszain, 21 szólólista színészekkel, műszak, a szegedi szimfonikusok, s Landgrafék kamionjaiba pakolták be már tegnap a díszleteket is. A február

4-ig tartó körút első állomáshelye az ausztriai Vöcklabruck, az utolsó a hollandiai Nijmegen. Összesen 23 előadást tartanak, a hármas szereposztásban, a karmesterek: Oberfrank Géza, Cser Miklós, Várady Zoltán.

Filmek a Vöröskeresztről

A legszerényebb becslések szerint is 200 millió néző tekintette meg a világon minden táján azokat a filmeket, amelyek a Magyar és a Bolgár Vöröskereszt, valamint a genfi székhelyű nemzetközi szervezet koprodukciójában születtek az utóbbi években.

A Nemzetközi Vöröskereszt célkitűzéseit és tevékenységét propagáló filmsorozat első darabja 1973-ban készült. Jelenleg újabb filmeket dolgozik a stáb: ezúttal a véradás etikai problémáit dolgozzák fel. Nem-

rég az ENSZ Egészségügyi Világszervezete, a WHO ajánlásokat készített a kor-mányok számára, abból a célból, hogy fogadják el azokat az alapvető szabályokat, amelyek a véradók és a vérellátásban részesültek jogait védik. A propaganda-felvételeinek egy részét Szenegálban, Tunéziában és Genfben forgatták. A közeljövőben folytatódik a munka: a filmek Indiába, Indonéziába utaznak, a befejező munkálatokra Bulgáriában és Magyarországon kerül sor.

Az év első szombatján

Jó reggelt, Szeged!

Hajnal. A borotvapamacsomat a mosdó mellé teszem, meglepődve látom, hogy az nem áll meg a levegőben, hanem útban a föld felé még ezt-azt magával sodor. A csörömpölestől felébrednek.

A lakótelep árulkodó ablakszemeit figyelem. Ez a „jelzőrendszer” sok mindent elárul. A tévé tetszési indexeit vizsgáló kutatóknak is javasolhatjuk, hogy bizonyos rétegműsoroknál álljanak ki egy lakótelep közepére. A kérdőívem még lehet kérkedni azzal, hogy „Bizony, bizony, mi azt is nézzük”, de mindent elárul, ha a lakásokban nem világít a kékes fény. Szombaton hajnalban néhány ablaküvegen túl még kékesen világítanak a készülékek, tehát volt unalmas, álmosító műsor pénteken este is.

Az utcákon néhány későn fekvő és néhány korán kelő ember. A dértől csillogó utakra az első sávokat rajzolják az induló buszok és néhány személyautó kerekei.

Tarjánból a Belváros felé az első villamost Szele Sándor vezeti. A járaton utazik Lakatos István forgalomirányító is. Éppen kérdezném a pilótát, hogyan készül fel a korai ébresztőkre, amikor Lakatos István elmondja, hogy kollégája csak egy hónapja ül a vezetőülésben. Mostanában sokan próbálják ezt a szakmát. Többen csak átszállójeget váltanak az irányítók mellé. Amikor a tanfolyamra jelentkeznek, nem számolnak a hajnal előtti felkeléssel, a szombati és ünnepi műszakokkal. Ha véletlenül elalszik a villamosvezető, azt az utasok nem veszik észre, mert minden munkakezdésre többen jönnek be, min amennyi járat indul, és ha kell, a legelső ülésre odaül a forgalomirányító is.

Öt óraker a Nagyjállomás épületének sztárja egy bernáthegyi (vagy inkább: BERNÁTHEGYI?) kutya. — Sokak szerint, nevezük egyszerűen „medvevutyanak”: — Az ebek legnagyobbika is utazik, zsúfoltságtól ezúttal nem kell tartania.

A Szilvásváradra induló kocsi kb. az idén eddig hiányoznak — a már éveken keresztül megszokott — sítalpas utasok.

A Szilvásváradra induló kocsi kb. az idén eddig hiányoznak — a már éveken keresztül megszokott — sítalpas utasok.

elmúltak az ünnepek táján megszokott álmag éjszakák. Az áruforgalom lassan kezdi felvenni a rendes ütemét. Sokféle áru érkezeti szombatra virradóra Szegedre: például a Szegedi Nyomdának rotációs papír, a Füzértnek mosópor, a Csongrád megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalatnak szójadara, zab, búza, a Vas-és Fémipari Szövetkezetnek vasszerkezetek, Szabó Nándor magánkereskedőnek bitumen.

Hatkor munkába állnak a Volán dolgozói, megkezdődik az éjszaka érkezett áruk kirakodása.

A Marx téri piac bejárta élénk színű, gusztyos savanyú dinnyével találkozunk a korán kelők, de az árától egy kicsit melegelem a csipős januári virradatban: kilója 25 forint. Nem messze gyönyörű szőlő, mintha frissen szedték volna a tőkére, mindössze három rekesszel van. Tulajdonosa kilójáért 50 forintot kér. Kicsit távolabb is akad szőlő, vagy inkább mazsola — olcsóbban. Alma és káposzta van bőven, az árak sem drága. Vannak vevők, akik zseblámpával vizsgálják a kínálatot. Két különleges! Póréhagyma, olyan vastag, mint a takarmányrépa. Rúdját 7 forintért adják, a rövidbetűt ötért. Bimbós kelt összesen egy ládával látunk, kilóját huszonötért mérik.

Személyautóban kakas kukorékol. Oméltósága elkényeztetett helyzetben van. Baromfi-társainak még a tollruhában sem lehet melegük a hideg betonon. A kiváltságosok szalmaágyról nézelődnek, a többieknek gyakran még „papír alátét” sem jut.

A „szabad piacon” sok az áru. A bódék közül még hét-kor is alig nyit ki néhány. A Vásárcsarnokban a nyitás után háromnegyed órával alig van vevő. Az igazán korán kelők és az éjszakai műszak után bevásárlók, reggelizők már hazamentek. A vevők rohama fél nyolc körül kezdődik.

A Kábelgyár üzemcsarnokaiban teljes a kivilágítás, majdnem valamennyi gép működik. A szombati munkások között Stanzel Antal gmk-vezető kalauzol. Valamennyi gazdasági munkakörében dolgoznak. A bódék

szerepek a hétvégi túlmunkában nem érvényesek. Szekeres Ferenc főművezető (hétközben!) a dobról késztyűs kézzel kábel hengerile. Az egyik teherautó-készárut rak fel társával Komáromi László, a gyár szállítási osztályvezetője. Ő maga a kocsin rendezgeti a kábeldobokat. Ez igazán „kajakos” munka! Kósa Ferencné már nyugdíjas. Huszonhárom évig különböző munkakörökben dolgozott a gyárban. Most tagja az egyik gmk-nak. Éjszakai műszakban besegít, a hét végekor is dolgozik. Jól jön a nyugdíj mellé a kiegészítés. A fia katona, a leszerelés után nő-sülni akar, neki is kellene segíteni pár ezer forinttal. Benákné Szűcs Katalin, a kábelek mérését irányítja. Az ő újján nem régi a karikagyűrű. Úgy mondja, a szabadnapjainak felét tölti benn a gyárban.

— Mit szól ehhez a férje? — Ő is nagyon elfoglalt a munkája miatt. Azért marad közös szabad idő is. Igaz, pihenésre elég kevés nap jut.

Hogy melyik napon dolgoznak a gmk-tagok, egy hónappal előre tudják. Így a kevesebb szabad időt jobban be lehet osztani.

A Csongrád megyei Vendéglátóipari Vállalat Honvéd téri üzemében is dolgoznak szombaton. A húszüzemben csak ügyelet van, de a sütemények készítésénél sokan szorgoskodnak. Pénteken elkészítik a félkész termékeket, aztán szombaton hajnalban kezdődik a torták töltése. A boltok nyitására friss sütemény kerül az üzletekbe. A munkarend vasárnap is hasonló. A száraz, lanpadtészta csak az előző napi rendelésekből maradhatnak a boltokban.

Az év első hetében készült süti mennyisége csak a felét érte el az ősszel szokásosnak. Úgy látszik az ünnepekben már egy kicsit meguntuk a nagy, sok-sok fogásos étkezéseket. Vagy most éppen fogyókúránk?

A vékony felhők mögött felkelt már a Nap. A Kárársz utcán piros dzsekis, fehér szoknyás lány fagylaltot nyal, pedig a létező vastag párja mögé bújnak az arck. Elkezdődött az év első szombatja. Szeged: Jó reggelt!

Béla István

Politikusok görbetükre

Lengyel Gyula karikatúrái Szegeden

Sajátos arculatú politikai karikatúráművész kiállítását nyitja meg szerdán délután fél 5 órakor Szegeden, a Sajtóházban Berecz János, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Népszabadság főszerkesztője. A január 31-ig mindennap megtekinthető tárlaton csaknem száz prominens politikus arcát — köztük ismert magyar államférfiakét, szocialista és tőkés országbelieket — karikírozza nagy jellemző erővel Lengyel Gyula.

Láthatunk majd a falakon humoros illusztrációkat is egy-egy hazai vagy külföldi jelentősebb eseményhez, és tisztollja több kollégájának, nevesebb publicistáknak, újságíróknak jó megfigyeléséről tanúskodik. Lengyel Gyula maga is újságíró, csak éppen más eszközökkel, mint író-tollat forgató kollégái. Ő rajzokkal, karikatúrákkal kíséri nyomon az eseményeket, az államférfiakat, de gyakran egy-egy rajzával többet mond, mint akármi-lyen újságcikk. Mert nem egyszerűen karikatúráról van szó, hanem légkörük van ezeknek a kis ábrázolatoknak. Nem külső megközelítésük, hanem belülről rajzolják meg alanyukat. Így ságnál is olvasóink bizonyí-

azután szinte életutakat, de főként jellemeket, egész életvitelt sűrítnek magukba ezek az alkotások. Még-hozzá igen nagy műgonddal és olyan sajátos technikával, amely egyedien megkülönbözteti valamennyit. Rendkívüli, szinte hihetetlen aprólékosággal dolgozik, rajzait úgynevezett poentillista technikával, vagyis apró sötétebb-világosabb pontok, vonalak sokaságából építi föl. Az első pillantásra úgy látszik, mintha nem is kézzel készültek volna ezek a különleges finomságú kidolgozások. Így nyerkel el igazi karakterüket ezek a rajzok, amelyeknél mindig a fej kap — művészetileg eltorzított arányú — hangsúlyt, hogy ezáltal is egy-egy részletnek, a szemnek, a szájnak, szemöldöknek, egy-egy ráncnak a kihangsúlyozásával minél mélyebben jellemezze a kiválasztott személyt.

Főhivatását tekintve Lengyel Gyula a Népszabadság művészeti szerkesztője, a lap tervező tipográfusa, aki nagy érdemeket szerzett a korszerűbb ofszettechnikára áttéréskor. Hasonló munkásságot fejtett ki korábban a Népszabadság sportnál és a Magyar Ifjú-ságban is. Olvasóink bizonyí-

ra már onnan is megismer-ték karikatúráit, amelyek kezdetben asportélet vilá-gába vezettek. Mindinkább, különösen az utóbbi évtizedben fokozottan kialakult von-zódása a politikai karikatú-rák iránt, amelyekben egy-úttal határozott állásfoglalás kap hangot, kivétel nélkül minden alkalommal. Karika-túrájának határozott monda-nivalójuk van, mert Lengyel Gyula nemcsak elkötelezett művésznek vallja magát, hanem marxista szemléletmód-ját híven tükrözi minden műve. Úgy látszik, Karinyth humorhittvallását karikatúrá-ra plántálva; ő ebben nem ismer tréfát.

Örömet jelent, hogy a fővároson kívül először Szegeden mutatkozik be ilyen átfogó tárlattal a művész, aki egyébként rendszeres meghívottja 1970 óta a karikatúr-isták montreáli vilákiállítá-sának. Bemutatták már alkotásait a Szovjetunióban, Csehszlovákiában, Jugoszlá-viában, az NSZK-ban is, a DIVSZ felkérésére készült plakátjai talán a világ minden részében mozgósítanak a békére, a demokráciára.

László Zoltán